

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI • 2024

EĞİTİM KURUMLARINA YÖNETİCİ SEÇME SINAVI (EKYS)

MÜDÜR
ve
MÜDÜR
YARDIMCILIĞI
KONU ANLATIMI

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI EĞİTİM KURUMLARINA YÖNETİCİ SEÇME SINAVI (EKYS) MÜDÜR VE MÜDÜR YARDIMCILIĞI KONU ANLATIMLI

ISBN 978-625-6810-67-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

18. Baskı: 2023, Ankara

Yayın-Proje: Merve Toruk Birinci
Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız;

EKYS Konu Anlatımlı kitabımız, en son yayımlanan sınav ilanındaki konular kapsamında, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Sınava girecek olan adaylarımızın, yayınımda bulunan mevzuat konularında yer alan Ek Form veya Örnek Formlara (<http://www.mevzuat.gov.tr/>) internet adresinden ilgili Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Kanun Hükmünde Kararname, Yönetmelik, Tebliğ vb. içeriklerinden erişebileceğinizi belirtiriz. Yayınımdaki konularda teorik çerçeve net bir şekilde çizilmiş, çözümlü ve cevaplı testler ile pratiğe ilişkin çok sayıda örneğe yer verilmiştir. Anlatılan konuların zihinde somutlaşması için konuların arasına yazar notları, şemalar ve tablolar da eklenmiştir. Bazı bölümlerde daha önceki sınavlarda sorulmuş olan soru ve çözümler ilgili konuların arasına yerleştirilmiştir. Okuyucuların toplam iş yükü gözetilerek, öz ve net bilgilerden uzaklaşmadan, güncel ve çalışmalarını pekiştirecek yöntemleri sunmak amacıyla özenle hazırlanan bu yayınımda sınava hazırlanan siz değerli okuyucularımıza katkı sağlamasını diliyoruz. Kitaba ilişkin sorularınızı pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538-5949240 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

PEGEM Akademi Yayıncılık

Bilindiği üzere, 4/07/2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 477 Sayılı Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de (KHK), Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne yönelik “Bakanlar Kurulu, Başbakan vb.” ibarelerine yönelik düzenlemeler yer aldı. Söz konusu düzenlemeyle; “Yürütme maddeleri MADDE 72 – (1) Yürürlükte bulunan kanun ve kanun hükmünde kararname ile 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelerin yürütme maddelerinde Bakanlar Kurulu ve bakanlara yapılmış olan atıflar Cumhurbaşkanına yapılmış sayılır.

Kitap içerisindeki bazı testlerin çözümleri için QR kodu okutunuz.

<https://depo.pegem.net/2024ekys-ka-cozum.pdf>

Yayınımda baskı tarihinden sonraki değişikliklere QR kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024ekys-ka-guncelleme.pdf>

Karekod okutmak için tavsiye edilen uygulamalar

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Genel Kültür

Tarih	1
Coğrafya	75
Temel Yurttaşlık Bilgisi	161
Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular	174

2. BÖLÜM

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	191
---	-----

3. BÖLÜM

Değerler Eğitimi	289
-------------------------------	-----

4. BÖLÜM

Eğitim ve Öğretimde Etik	310
---------------------------------------	-----

5. BÖLÜM

Eğitim Bilimleri

Eğitim Yönetimi ve Denetiminin Kuramsal Temelleri ve Süreçleri.....	333
Eğitim Yöneticilerinin Yeterlik Alanları.....	358
Eğitimde İnsan Kaynakları Yönetimi	373
Eğitim ve Öğretim Uygulamaları.....	383
Okul Güvenliği, Sağlığı ve Kriz Yönetimi.....	400
Okullarda Rehberlik ve Özel Eğitim Hizmetleri	412
Eğitimde Program Geliştirme.....	429
Okul Yönetiminde Ölçme ve Değerlendirme.....	447

6. BÖLÜM

Mevzuat

1982 Anayasası.....	508
Temel Hak ve Hürriyetlerle İlgili Genel Hükümler	514
Yasama	537
Yürütme	559
Yargı	570
İdare.....	584
222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	590
657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	602
1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	646
3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun	661
4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun	665
4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu	675
5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	696
5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu	723
1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin On Birinci Bölümünde Yer Alan Hükümler.	742

1. BÖLÜM

GENEL KÜLTÜR

TARİH

OSMANLI DEVLETİ VE ÖNCESİNDE TÜRK DEVLETLERİNDE
KÜLTÜR VE UYGARLIK TÜRK EĞİTİM TARİHİ

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

Devlet Yönetimi

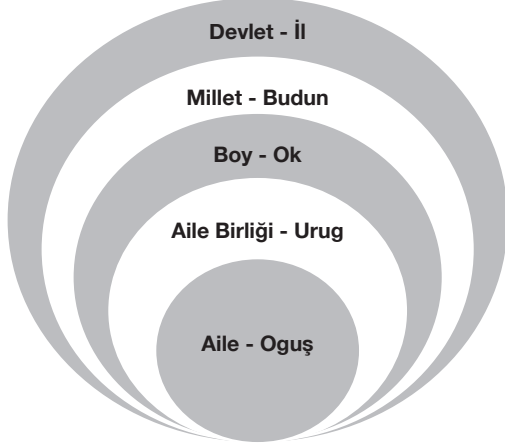
Göçebe hayat devletin “**boylar federasyonu**” biçiminde örgütlenmesini zorunlu hâle getirmiştir. Göçebe yaşam süren boyları idare etmek zordur. Bu sebeple boylar iç işlerinde serbest dış işlerinde devlete bağlı hâle getirilmiştir. Göçebe yaşam Türklerde teşkilatçı kültürün de gelişmesini sağlamıştır.

Türk devletlerinin dayandığı dört temel esas;

- **Uluş** (ülke),
- **Oksızlık** (bağımsızlık),
- **Kün** (halk),
- **Töre** (kanun)

şeklinde dir.

Türklerde devlet, “**il**” (el) olarak tanımlanmıştır. Devlet: **Budun** (millet), **boy** (bod-ok), **urug** (sülale) ve **oguş-lardan** (aile) oluşur. “**Budun**” devletin **kurucusu** ve temel unsurudur. En küçük siyasi birim ise “**boy**”dur.

Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılan yönetim yetkisine “**kut**” denilir. “Kut”, dünyayı yönetme gücünü ifade eder. Hunlarda **Tu-ku**, Kök Türklerde **Aşina** ve Uygurlarda **Yağlakâr** aileleri “Kut”a sahiptir. Gök Tanrı kut ile beraber hükümdara “ülüş” de (iktisadi güç) vermiştir. “Kut”un **babadan oğla** kan bağıyla geçtiğine inanılmıştır. Kut inancına bağlı olarak ortaya çıkan gelişmeler şunlardır:

- **Saltanat** ve **hanedan** anlayışının ortaya çıkması
- **Hanedan** ailesinin **saygınlığının** yüksek olması
- Hükümdarın her **erkek** çocuğunun **hükümdar** olma hakkının olması
- **Verset** hayatında **belirsizlik** yaşanması
- Devletin **hanedan** ailesinin **ortak malı** olarak kabul edilmesi

- **Taht kavgalarının** yaşanması
- **Devletin** kısa sürede **parçalanması**
- İkili teşkilatın uygulanması
- **Cihanşümül** (dünya hâkimiyeti) idealin görülmesi
- **Fetih** politikalarının izlenmesi

Türkler, “**ikili teşkilat**” ile ülkeyi doğu ve batı şeklinde ikiye ayırmıştır. Doğuyu; **Hükümdar**, batıyı ise hükümdarın kardeşi “**yabgu**” unvanıyla idare etmiştir. “**ikili teşkilat**” ve “**boylar federasyonu**”na dayalı yapılanma yönetiminde **merkeziyetçi yapının olmadığını** gösterir. İkili teşkilat, taht kavgasını önlemeyi ve yönetimi kolaylaştırmayı da amaçlar.

İslamiyet öncesinde **hükümdarlık sembolü** olarak kabul edilen bazı **uygulamalar** şunlardır:

- Örgin (taht)
- Nevbet (davul)
- Otağ (çadır)
- Tuğ (sancak)
- Yarlığ (ferman)
- Kılıç
- Kemer (kur)
- Kamçı (berge)
- Kotuz (sorguç)
- Yay

Otağ; kurvıçuvaç, Taht; orunluk, Davul; köbürge olarak da adlandırılır.

Hükümdarların kullandığı **unvanlar** ise şu şekildedir:

- Han
- Hakan
- Kağan
- İdikut
- İlteber
- Aytengri
- Erkin
- Kül Erkin
- Ay tengri
- Yabgu
- Tanhu
- Şanyü

Devletin başında bulunan hükümdarın bazı görevleri şunlardır:

- Devleti idare etmek
- Orduyu komuta etmek
- Töreü uygulamak
- Halkın refahını sağlamak
- Ülkenin asayiş ve güvenliğini sağlamak

Halkın görev ve sorumlulukları ise şunlardır:

- Töreü uygun davranmak
- Vergi vermek
- Askerlik yapmak

Hükümdara devlet idaresinde yardımcı olan kişiler ve özellikler şunlardır:	
Hatun	Hükümdarın eşi olup, ona vekillik yapar. Kurultay, toy, keneş, kengeş, meclislerine katılır ve de elçi kabul eder. Yasa değerindeki emirnamelerde hakanın dışında hatuna da imza yetkisi verilmiştir.
Yabgu	Hükümdarın kardeşi olup ülkenin batısını idare etmiştir.
Tigin	Hükümdar çocuğu, şehzade (tekin).
Şad	Devlet idaresinde görevli şehzade.
Vezer	Devlet yönetiminde hükümdara yardımcı olan kişi.
İnal	Şehzade eğitmeni, ataman.
Ayukı	Üyeleri hükümdar tarafından belirlenmiş hükümet, bakanlar kurulu. Kurultay kararlarını uygular.
Aygucı	Ayukının başında bulunan yönetici, üge. Kağan olmadığı zamanlarda "kurultay"a başkanlık yapar.
Buyruk	Ayukı üyesi, bakan.
Tutuk	Askerî vali.
Tudun	Vergi tahsildarı.
Sübaşı	Ordu komutanı.
Tamgacı	Dış işlerinden sorumlu kişi. Hükümdar mührünü kullanır.
Bitikçi	Yazı işlerinden sorumludur.
Ağılıg	Hazine işlerinden sorumlu kişi.
Otacı	Tabip, doktor. Emçi.

İslamiyet öncesinde ülke sorunlarının görüşüldüğü çeşitli meclisler bulunur. Meclislerin isim farklılıkları bulunsu da küçük detaylar dışında benzer işlevlere sahiptir.

- Toy Meclisi
- Kurultay
- Keneş
- Kengeş
- Ternek
- Seçkinler Meclisi (Avrupa Hunları)
- İhtiyarlar Meclisi (Hazarlar)
- Komenton (Peçenek)
- Millet Meclisi (Tuna Bulgarları)
- Nazırlar Meclisi (Tabgaçlar)

Kurultaya "kağan", "hatun", "vezirler", "boy beyleri", "üst düzey devlet görevlileri", "halkın önde gelenleri", katılır. Özel durumlarda "yabancı zümrelerin temsilcileri" de kurultayda yer almıştır. Kurultay mensuplarına "Toygun" denir. Boy beylerinin kurultaya katılması kağana **bağlılığın göstergesi** olarak kabul edilir. Kurultayın oturma düzeni hiyerarşik bir niteliğe sahiptir ve oturulan yer "**orunluk**" (makam) olarak adlandırılır. Kurultayın özellikleri şunlardır:

- **Kağan** başkanlığında toplanır. Kağan olmadığı zaman "Aygucı" başkanlık yapar.
- Hükümdarın **danışma meclisidir**. Bazı dönemlerde kağan kararlarını reddedecek kadar da güç kazanmıştır.
- Üst düzey devlet idarecilerini **yargılar**.
- Ülke idaresinin **töre**ye uygunluğunu sağlar. Kurultay kararları, "töre"nin oluşmasında etkilidir.
- **Hayvan sayımı** yapar.
- **Dinî tören** yapar.

Ordu

Göçebe hayat Türklerde **askerî** özellikleri **kuvvetlendirmiştir**. Bu sebeple Türkler "**asker millet**" olarak tanımlanmıştır. Savaş ihtimalinin kuvvetli olması, toplumun savaşa hazır hâlde tutulmasına sebep olmuştur. **Sürek avları**, Türklerin her an **savaş talimi** içinde olmasını sağlamıştır.

Türkler: "**Sahte ricat, hilal-turan**" taktiklerini uygulamıştır. Sahte ricat: Düşman kuvvetlerini yanıltmak için yapılan ordunun orta kısmının **taktiksel geriye çekilmesi**dir. Bu durum ordunun "hilal" şeklini almasına sebep olmuştur. Ordunun orta kısmının geriye dönerek saldırıya geçmesi, sağ ve sol kanatların da yarım daire olarak düşmanı içine almasıyla "turan" oluşmuştur. Bu taktik "**kurt kapanı**" olarak da adlandırılır.

İlk disiplinli Türk ordusunu Mete Han kurmuştur (MÖ 209). Mete Han, "**Islıklı ok**"u bulmuş ve de "**onluk sistemi**" uygulamıştır. Mete Han ordusu; tümenbaşı, binbaşı, yüzbaşı ve onbaşı şeklinde sınıflandırılarak idare etmiştir On bin atlıdan oluşan askeri birliğe "**tümen**" denilmiştir.

Ordu; "**sü**", asker; "**böri**" olarak adlandırılmıştır. Türklerde ordu hayatının özellikleri şunlardır:

- Kağan **başkomutandır**.
- **Tarkan, sübaşı** kağana yardımcı komutanlardır.
- **Keşif** ve yıpratma amaçlı yapılan seferlere "**yelme**" denir.
- **Hazar** Türkleri hariç, Türklerde ücretli ordu bulunmaz.
- **Peçenek** ve **Oğuzlar** Bizans ordusunda ücretli askerlik yapmıştır.
- **Mani dini barışçı bir din** olması ve de yerleşik hayata geçilmesini sağlaması sebepleriyle "savaşçı özellikleri" zayıflatmıştır.
- Savaş araçları arasında **ok, yay, kılıç, kalkan, gürz, tolga, eyer, at, sadak, mızrak, kargı, kemer** bulunur.
- **At**, Kaşgarlı Mahmut tarafından "**Türk'ün kanadı**" olarak tanımlanmıştır.

- Türkler, at hayvanından daha iyi faydalanmak için **pantolon**, **potin** ve **deri kuşağı** icad etmiştir. Üzengi, nal, gem ve eyer de “at”ın daha iyi kullanılmasını sağlamıştır. İskitler, “Üzengi”yi bulmuştur. **Avarlar**, üzenginin **Avrupa’ya taşınmasını** sağlamıştır.

Sosyal Yaşam

Göçebe hayat sebebiyle toprağın mülkü devletindir. Bu durum Türklerde toprak mülkiyetinden kaynaklı sosyal sınıflaşmanın oluşmasını engellemiştir. Feodal düzen yoktur. Göç hayatı yazın otların bol olduğu “**yaylak**”lar ile kışın korunaklı yer olan “**kışlak**”lar arasında gerçekleşmiştir. Yaylak ve kışlaklar arasında yaşanan yarı göçebe kültür “**bozkır kültürü**” ya da “**atlı nomad kültürü**” olarak da tanımlanır.

Yorum

Türklerde göç, tanımlı alanlar arasında gerçekleşmiştir. Bağımsız yaşama isteği, iç ve dış baskı, cihan hakimiyeti düşüncesi ise tanımlı olmayan alanlara göç etmeyi zorunlu kılmıştır.

Göçebe hayat, insanların birbirine olan ihtiyacını artırmıştır. Bu durum Türklerde sosyal **dayanışmayı** da kuvvetlendirmiştir. Acı ve mutlulukların paylaşımı toplumsal dayanışmayı kuvvetlendirir. Bu anlamda sosyal dayanışmayı kuvvetlendiren gelişmeler şunlardır:

- “**Toy**” adındaki zafer şölenleri
- “**Nevruz**” bayramı
- “**Yuğ**” denilen cenaze törenleri
- “**Han-ı yağma**” denilen uygulama ile hükümdarın misafirleri ağırladığı yeri onlara yağmalatması

Türklerde **cinsiyet ayrımı yoktur**. Kadınlar **sosyal** ve **siyasal** alanda etkindir. Ailenin mülkiyetinde anne ve baba ortaktır. Kadınlar, silahlı donanıma sahip olup, savaşlarda bir asker olarak da görev almıştır.

Türklerde “tek eşlilik” vardır. Aile içi evlilik olmaz. Çeyiz ve başlık parası gibi uygulamalar bulunur.

KAVRAM

- **Kün:** Halk
- **Budun:** Millet
- **Ög:** Anne
- **Kang:** Baba
- **Yumuş** (eğne): Çeyiz
- **Kaling:** Başlık parası
- **Törün:** Düğün yemeği

Hukuk

Göçebe hayat, hukukta cezaların **kısa** süreli ya da ölüm gibi katı olmasına sebep olmuştur. Hukuk kuralları göçebe yaşamın da etkisiyle “yazılı” değil, “**sözlü**”dür. Sözlü hukuk kurallarına “**töre**” denir. Yöneten ve yönetilenler arasındaki kurallara ise “**tüz**” denir.

Töreiy oluşturan unsurlar arasında kağan **emirleri**, **gelenekler** ve de **kurultay kararları** bulunur. Törenin değişmez unsurları arasında ise **adalet** (könilik), eşitlik (tüzlük), iyilik (uzluk), insanlık (kişilik) bulunur.

Yorum

- *Orhun Kitabeleri’nde on bir yerde “töre” kelimesi geçmektedir. Bu yerlerden altısında töre ve il (devlet) beraber yer almaktadır. Bu durum ülke yönetiminde “adalet”e çok önem verildiğini gösterir.*
- *Türklerde, “İl gider, töre kalır.” cümlesiyle; devlet organizasyonu, yaşanan siyasi gelişmeler neticesinde sona erse bile “töre”nin ebediliğini, yok olmayacağını ortaya koyar.*

İslamiyet öncesi Türk hukukunun önemli özellikleri şunlardır:

- Hukuk üstün ve **eşittir**.
- Teokratik (din esaslı) değildir, **laiktir**.
- Hükümdar yetkileri töre ile sınırlıdır.
- Törelere **söz eden** ilk yazılı belgeler **Orhun Anıtları**’dır.
- Yerleşik hayat ile birlikte hukukun yazılı hâle getirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu sebeple töreleri **yazılı** hâle getiren Türk devleti “**Uygurlar**” olmuştur. Uygurlar, aile, evlat, iş, ortaklık, kiralama, faiz, vakıf sözleşmelerine yer vermiştir.
- Cengiz Han, Türk töresini bir araya getirerek “**Yasaname-i Büzürg**”ü (Cengiz Yasası) oluşturmuştur.
- Kurultay, yüce divan niteliği taşır. Üst düzey yöneticileri yargılar.
- Mahkeme başkanlarına “**yargan**”, “**yargucu**” denir.
- Hazarlar kurdukları mahkemelerde Musevi, Hristiyan, Müslüman temsilcilere yer vermiştir. Bu şekilde adaletin tesisini sağlamaya özen göstermiştir.

Ekonomik Yaşam

Orta Asya, iklim ve coğrafya olarak tarım yapmaya elverişli değildir. Bu sebeple Türklerin temel geçim kaynağı hayvancılıktır. At, koyun, sığır, deve gibi hayvanlar yetiştirilmiştir. Konar göçer yaşam sürülmüştür. Türklerin ihraç ettikleri ürünler arasında et, deri, kösele vb. bulunurken; ithal ürünleri arasında; arpa, buğday, darı vb. bulunur. Yiyecekleri kurutulmuş et, pastırma şeklinde korumuşlardır. Türkler tarihte **konserve** yapan ilk millet olarak kabul edilir.

- Hunlar, tarım hayatını geliştirmek için “tö-tö” su kanalını yapmıştır. Bu kanal Kök Türklerce de kullanılmıştır.
- Asya Hunları ticaretin güven içinde yürütülmesini sağlamak için “Serbest ticaret pazarları”nın kurulmasını sağlamışlardır. Tarihin **ilk serbest ticaret pazarı Asya Hun Devleti** ve Çin arasında kurulmuştur.
- Tarihte **para** basan ilk Türk Devleti **Kök Türkler**dir.
- **Kendi adına para** bastıran ilk Türk hükümdarı ise **Türgeş Hakani Baga Tarkan**'dir.
- **Uygurların** yerleşik hayata geçmesi alışveriş hukukunun (**borç, faiz, kira...**) gelişmesine sebep olmuştur. Uygurlarda, borç karşılığı uygulanan faiz, Türklerde **bankacılığa** temel olarak kabul edilir.
- **Uygurlarda** değişim aracı olarak “çek” kullanılmıştır.
- Hazarların siyaseten hâkim oldukları dönem “**Hazar Barış Çağı**” olarak adlandırılmış ve bu dönemde ticaret hayatı gelişmiştir.
- Türkler, ticarete önemli olan İpek ve Kürk Yolu'na hâkim olmak için mücadele etmiştir. İpek Yolu'nun başlangıç şehri Çin Şian'dır.

KAVRAM

- **Satir:** Disk şeklindeki madeni para.
- **Ulca:** Ganimet.
- **Savga:** Haraç vergisi.
- **Yüklet:** Develerle çekilen dört tekerlekli araç.
- **Geçiş Vergisi:** Kervan ticareti yapanlardan alınan vergi.
- **Çav:** Uygurlarda kullanılan kağıt para.
- **Böz:** Uygurlarda değişim aracı olarak kullanılan mühürlü kumaş. “Kamdu” olarak da ifade edilir.
- **Kuanpoyu:** Uygurlarda, “böz” için kesilen ham kumaşa verilen isimdir.

Din ve İnanış

Göçebe hayat sebebiyle Türklerde **farklı din ve inanışlar** görülmüştür. Yönetme yetkisinin Gök Tanrı tarafından kağana verildiğine inanılmıştır. Egemenliğin kaynağı **ilahidir**. Türklerin din ve inanışı hakkındaki önemli bilgiler şunlardır:

- Türklerin, kendilerini koruduğuna inandıkları başta “**kurt**” olmak üzere bazı hayvanlar vardır. Bu anlayışa “**Totemizm**” denir. **Totem**, “**ongun**” olarak da adlandırılır.

- “**Gök Tanrı**” denilen tek tanrılı din inancı vardır. “Gök Tanrı Dinî” Türklerin asıl dinî olarak kabul edilir.
- Türklerde “Şamanizm” inancı vardır. **Kam** ya da **baksı** denilen din adamları ruh, peri vb. doğa üstü güçleri yönlendirmek için dinî törenler yapmıştır.
- “**Nevruz**”, “Bahar Bayramı” olarak 21 Mart'ta kutlanmıştır.
- Tarihte **din değiştiren ilk Türk devleti** olarak “**Tabgaçlar**” kabul edilir. **Tabgaçlar** “**Budizm**”i benimsemiştir.
- Uygurların **Mani Dinî**'ni kabul etmesi **yerleşik hayata** geçmelerine sebep olmuştur.
- Göktürklerde **Ta-po** Kağan ve **Bilge Kağan** Budizme geçilmesini istemişse de bu istek reddedilmiştir.
- Hazarlar, Musevilik Dinî'ni benimsemiştir.
- **Hazarlar** ve **Türgeşler** İslamiyet'in kuzeye yayılımını engellemişlerdir.
- İlk **Türk-İslam devleti** İtil Bulgarları'dır.
- **Orta Asya**'da İslamiyet'i kabul eden ilk **Türk boyu Karluklar**dır.
- Avrupa'ya giden Türkler Hristiyanlığı benimsemiştir. Avrupa Hunları, Avarlar, Bulgarlar, Macarlar, Kıpçaklar, Oğuzlar, Peçenekler.

KAVRAM

- **Kut:** Gök Tanrı'nın verdiği yönetme yetkisi.
- **Yuğ:** Cenaze töreni.
- **Sagu:** Ölen kişinin arkasından söylenen ağıt.
- **Kurgan:** Ölülerin gömüldüğü oda şeklindeki mezar.
- **Eşük:** Kefen.
- **Umay:** Kadın tanrıça.
- **Balbal:** Mezara dikilen insan figürlü taş heykel.

Türkler, ölümden sonra yaşamın olduğuna (ahiret inancı) inanmışlardır. Ölümden sonra yaşam inancı olduğunu gösterir unsurlar şunlardır:

- **Kurgan** adı verilen **oda** şeklinde mezarların yapılması.
- Ölü ile **eşyalarının** da **gömülmesi**.
- Ölen kişilerin **mumyalanması**. Mumyalama ile cesedin çürümesi engellenmek istenmiştir.

- Kurganlara **balbal dikilmesi**. Balbalın, ölen kişiye ölümden sonra hizmet edeceğine inanılmıştır. Ölen kişinin öldürdüğü kişi sayısınca dikilmesi "kahramanlık" göstergesi olarak da kabul edilir.
- **Uçmağ** (cennet) - **tamu** (cehennem) inancının bulunması.
- "**Atalar kültü**" inancının varlığı. Türkler ölen atalarının yaşayan kişileri koruduğuna inanmışlardır.

Yazı, Dil ve Edebiyat

Türklerde **göçebe** hayat, **sözlü kültürün** gelişmesine sebep olmuştur. Yazılı kültür Uygurlara kadar yeterince gelişmemiştir. Türkler hakkındaki **ilk yazılı bilgilere Çin kaynaklarında** rastlanmıştır. Göktürk ve Uygurlardan taş yazıtlar kalmıştır. **Uygurlar** zamanında **kağıt** ve **matbaa** kullanılmıştır. Uygurlar **Mani Dinî**'ni yaymak için **matbaada kitaplar** basmıştır.

Türkler tarih boyunca: Orhon, Uygur, Çin, Arap, İbrani, Manihai, Kiril, Soğd, Latin alfabelerini kullanmıştır.

Türlere ait **millî alfabeler** arasında "**Orhon**" ve "**Uygur**" bulunur. Orhon Alfabesi'ni Wilhelm Thomsen çözmüştür. Uygurlar, **Soğdlardan** aldıkları alfabeği geliştirerek kendilerine özgü hâle getirmiştir.

Türklerden kalan ilk yazılı eserler "taş yazıt" (Bengü taş) niteliği taşır. Matbaanın, Türk yaşantısına dâhil olması Türklerden kalan yazılı belgelerin de artmasına sebep olmuştur. Türklerden kalan başlıca yazılı ve sözlü eserler şunlardır:

Türk Edebiyatı	
Yazılı Eserler	Sözlü Eserler
• <i>Yenisey Yazıtları</i>	• Destan
• <i>Orhon Yazıtları</i>	• Sagu
• <i>Karabalgasun Yazıtları</i>	• Sav
• <i>Şine Usu Yazıtları</i>	• Koşuk
• <i>Bugut Yazıtları</i>	
• <i>Moyen-çur Yazıtları</i>	
• <i>Doğu Türkistan Yazıtları</i>	

Yazılı Eserler

Yenisey Yazıtları

- **Kırgızlardan** kalmıştır.
- **Orhon** Alfabesi ile yazılmıştır.
- **Mezar** kitabesi niteliği taşır.
- **Heikell** okumuştur.

Orhon Yazıtları

- **Kutluk** (II.Göktürk) Devleti'nden kalmıştır.
- **Tonyukuk** ve **Yolluğ** Tigin yazmıştır.
- Tonyukuk, Bilge Kağan ve Kül Tigin adına dikilmişlerdir.
- **Orhon** ve Çin alfabeleriyle yazılmıştır.
- Varlığından ilk olarak **Cüveyni**, **Tarih-i Cihangûşa** adlı eserinde söz etmiştir.
- **Wilhelm Thomsen** tarafından okunmuştur.
- Türk **tarihi** ve **edebiyatı** hakkındaki ilk yazılı eserdir.
- **Siyasetname** niteliği taşır. Çin ile olan ilişkilerden söz eder.
- Türklerin **bağımsızlıkçı**, **milliyetçi**, **halkçı**, **demokratik**, **sosyal devlet** özelliklerini belirtir.
- **Heykel** sanatına örnek nitelik taşır.

- "Üstte mavi gök, altta yağız yer kılındıkta, ikisi arasında insanoğlu yaratılmış. İnsanoğlunun üzerine ecdadım Bumin Kağan, İstemi Kağan oturmuş." cümlesiyle **Türk kağanlarının "Cihanşümül"** özelliği ortaya konulmuştur.
- "Tanrı gibi gökte olmuş Türk Bilge Kağan'ı, bu zamanda oturdum." cümlesiyle **egemenlik anlayışının ilahi kaynaklı olduğu** ortaya konulmuştur.

Karabalgasun Yazıtları

- **Uygurlardan** kalmıştır.
- **Radloff** ve **Hüseyin Namık Orkun** okumuştur.
- **Mani Dinî**'nin, Türk kültürü üzerindeki etkilerinden söz eder.

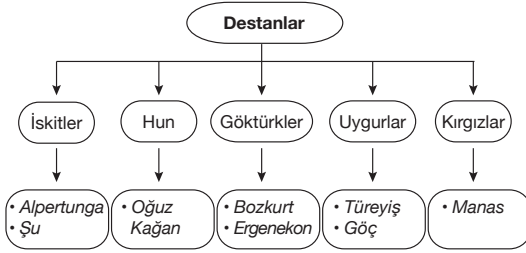
Şine Usu Yazıtları

- **Uygurlardan** kalmıştır.
- **Moyen-çur** adına dikilmiştir.

Sözlü Eserler

Türklerden kalan sözlü eser türleri arasında sagu, sav, koşuk ve destan bulunur.

- **Sav** : Atasözü.
- **Sagu**: Ağıt.
- **Koşuk**: Kopuz eşliğinde söylenen kahramanlık, aşk şiirleri, türküleri.
- **Destan**: Kahramanlık olaylarını coşku ile şiirsel nitelikte anlatan sözlü eser.

Alpertunga Destanı	İskit destanıdır. İskit ve Pers Savaşlarından söz eder. Firdevsi, <i>Şehname</i> adlı eserinde Alpertunga'dan "Efrasiyap" adıyla söz eder.
Ergenekon Destanı	Göktürk destanıdır. Göktürklerin, dağda bulunan demir madenini eriterek bir Bozkurt'un yardımı ile Ergenekon'dan kurtuluşunu anlatır.
Oğuz Kağan Destanı	Oğuz Kağan'ın, çocukları arasında hâkimiyetini paylaşırma sürecini anlatan destanıdır. Oğuz Kağan; oğulları Gün, Ay, Yıldız'ı doğuya, Gök, Dağ ve Deniz'i batıya avlanmak üzere göndermiştir. Oğuz Kağan, oğullarının bulunduğu "ok" ve "yay"ı aralarında paylaşmıştır. Sonrasında düzenlediği kurultayda çocuklarını "Bozoklar" ve "Üçoklar" şeklinde sağ ve sol yanına oturarak ülkeyi onlar arasında paylaşmıştır.
Göç Destanı	Uygur destanıdır. Çin'in, Türkler için kutsal bir dağı parçalaması sonrasında yaşanan kıtlığın Uygurlarda göçe sebep olmasını anlatır.
Manas Destanı	Kırgız destanıdır. Canlı bir destanıdır, hâlen yazılmaktadır. Dünyanın en uzun destanı olarak kabul edilir.

- İlk Türk tarihçisi **Tonyukuk**'tur.
- İlk Türk şairi **Aprın Çur Tigin**'dir.
- *Dede Korkut Masalları*, *Kıpçak* ve *Oğuz mücadelelerini* anlatır. **Akkoyunlularca** yazıya çevrilmiştir.
- Bir Alman destanı olan **Nibelungen**: *Cermenler* ve *Avrupa Hunları* arasındaki mücadelelerden söz etmiştir. **Attila**'dan "**Etzel**" şeklinde söz edilir.
- Bir Rus destanı olan "**Igor**" **Kıpçak** ve **Slav** mücadelelerinden söz eder.

Sanat

Göçebe hayat Türklerde mimari, çini, fresk vb. duvar sanatlarının gelişmesini geciktirmiştir. Ancak dokumacılık ve madencilğe dayalı sanatlar gelişmiştir. Taşınabilir eserlere; Kemer tokası, kılıç kabzası, koşum takımları süs eşyaları, çadır, savaş araç ve gereçleri örnek verilebilir.

Türkler, ölümden sonraki yaşama olan inanç sebebiyle kurganlara çeşitli eşyalar gömmüşlerdir. Bu eşyalar Türk sanat hayatı içinde günümüze kalan önemli bulgularındadır.

Türklerden kalan önemli kurganlar arasında:

- Pazırık,
- Esik,
- Noin Ula
- Şipovo

bulunur. Esik ve Pazırık Kurganları Asya Hun Devleti'nden günümüze kalmıştır.

Dokumacılık	Halı, kilim , çadır dokumacılığı gelişmiştir. Türklerde çadır: Yurt, keregü , otağ olarak da adlandırılır. Dünyanın en eski halısı Türklerle aittir. Pazırık Kurganı 'nda bulunmuştur. Pazırık Halısı, Rusya-Leningrad Hermitage Müzesinde sergilenmektedir. Halı dokumacılığında " Türk Dügümü " şeklinde adlandırılan düğüm tekniği kullanılmıştır. Dokumalarda " kıvrık dal " ve " hayvan üslubu " kullanılmıştır.
Madencilik	Türklerin madencilik düzeyindeki gelişmişliğinin en güzel örneğini Esik Kurganı 'ndaki " Altın Adam " gösterir. Altın zırhlı ceset, Kazakistan'ın " Alma Ata Müzesi "nde sergilenmektedir. Türkler savaşçı bir toplum olmaları sebebiyle madenden çokça savaş araç ve gereçleri yapmışlardır.
Heykel	Türkler, heykel sanatının ilk örneklerini " balbal " sanatıyla ortaya koymuştur. Balbal insan figürlü taş heykeldir . Orhon Anıtları da heykel sanatına örnek özellik gösterir. Mani Dini'nin etkisiyle heykel sanatı Uygurlarda daha da gelişmiştir.
Müzik	Türklerin kullandıkları müzik aletleri arasında: Kopuz , nevbet , zurna , çifteboru , pi-li , pi-pa , çingiraklı asa , nekkare , kithara bulunur. Uygurlarda müzik, yazıya dayalı olarak gelişme göstermiştir.

MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI • 2024

EĞİTİM KURUMLARINA YÖNETİCİ SEÇME SINAVI (EKYS)

MÜDÜR
ve
MÜDÜR
YARDIMCILIĞI
SORU BANKASI

Çözümlü Soruların Çözümlerine
QR Kodu Okutarak Ulaşabilirsiniz.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI EĞİTİM KURUMLARINA YÖNETİCİ SEÇME SINAVI (EKYS) SORU BANKASI

ISBN 978-625-6810-66-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayinevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

3. Baskı: 2023, Ankara

Yayın-Proje: Merve Toruk Birinci
Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız;

EKYS Soru Bankası kitabımız, en son yayımlanan sınav ilanı konuları kapsamında, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Sınava girecek olan adaylarımızın, yayınímızda bulunan mevzuat konularında yer alan Ek Form veya Örnek Formlara (<http://www.mevzuat.gov.tr/>) internet adresinden ilgili Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Kanun Hükmünde Kararname, Yönetmelik, Tebliğ vb. içeriklerinden erişebileceğinizi belirtiriz. Yayınımızda yer alan sorular açıklanan kılavuz baz alınarak hazırlanmış ve çıkmış sorulara yer verilmiştir. Yayınımız çözümlü ve cevaplı testlerden oluşmaktadır. Çözümlü testlerin çözümlerine yayınímızda yer alan karekodu okutarak ulaşabilirsiniz. Karekodu okutarak ulaşabilirsiniz. Okuyucuların toplam iş yükü gözetilerek, öz ve net bilgilerden uzaklaşmadan, güncel ve çalışmalarını pekiştirecek yöntemleri sunmak amacıyla özenle hazırlanan bu yayınímızın sınava hazırlanan siz değerli okuyucularımıza katkı sağlamasını diliyoruz. Kitaba ilişkin sorularınızı pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538-5949240 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024ekys-sb-guncelleme.pdf>

PEGEM Akademi Yayıncılık

DİKKAT

Bilindiği üzere, 4/07/2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 477 Sayılı Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de (KHK), Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne yönelik “Bakanlar Kurulu, Başbakan” ibarelerine yönelik düzenlemeler yer aldı.

Söz konusu düzenlemeyle;

“Yürütme maddeleri

MADDE 72 – (1) Yürürlükte bulunan kanun ve kanun hükmünde kararname ile 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararname maddelerinde Bakanlar Kurulu ve bakanlara yapılmış olan atıflar Cumhurbaşkanına yapılmış sayılır.

Tüzükler, Bakanlar Kurulu kararları ve yönetmelikleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanun Hükmünde Kararname yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik yapılan kanunların ilgili maddeleri gereğince yürürlüğe konulmuş olan tüzükler, nizamnameler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür.” hükümlerine yer verilmiştir.

T.C. Anayasasının Geçici 21’inci maddesinde ise “Kanunlar ve diğer mevzuat ile Başbakanlık ve Bakanlar Kuruluna verilen yetkiler, ilgili mevzuatta değişiklik yapıncaya kadar Cumhurbaşkanlığı tarafından kullanılır” hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan yayınímızda, Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme Sınavı yönelik yer verilen konular <http://www.mevzuat.gov.tr/> internet adresinden güncel olduğu düşünülerek aynısına yer verilmiştir. Ancak, bazı mevzuatlarda “Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlık isimleri” gibi ibarelerin güncellenmediği görülmüştür.

Okuyucularımızın, kitapta yer alan bazı mevzuatlarda ve çıkmış sorularda “Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlık isimleri” gibi ibarelerin yer alması halinde yukarıdaki kanun hükmünün göz önüne alınarak değerlendirmeleri gerekmektedir...

Kitap içerisindeki bazı testlerin çözümleri için QR kodu okutunuz.

Karekod okutmak için tavsiye edilen uygulamalar

QR Droid

Qrafter

pegem.net’ten ulaşmak için

<https://depo.pegem.net/2024ekys-sb-cozum.pdf>

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM Genel Kültür	6. BÖLÜM Mevzuat
Tarih 2	1982 Anayasası 119
Coğrafya 13	
Temel Yurttaşlık Bilgisi 18	Yasama 123
Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular 22	Yürütme 125
	Yargı 127
	İdare 129
2. BÖLÜM Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 25	222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu 131
	657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu 134
	1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu 154
3. BÖLÜM Değerler Eğitimi 44	3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun 157
	4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun 159
	4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu 164
4. BÖLÜM Eğitim ve Öğretimde Etik 50	5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu 169
	5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu 174
5. BÖLÜM Eğitim Bilimleri 56	1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin On Birinci Bölümünde Yer Alan Hükümler. 178

1. BÖLÜM

GENEL KÜLTÜR

- ↪ Tarih
- ↪ Coğrafya
- ↪ Temel Yurttaşlık Bilgisi
- ↪ Türkiye ve Dünya ile İlgili Genel Kültürel ve Güncel Sosyoekonomik Konular

TARİH

ÇÖZÜMLÜ TEST - 1

1. İlk Türk devletlerinde kurultayın savaş, barış gibi önemli konularda aldığı kararların kağanı bağlamaması Kurultaya;
- danışma meclisi,
 - kurucu meclis,
 - olağanüstü meclis
- özelliklerinden hangilerini kazandırmıştır?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III
2. Uygurlar Dönemi'nde hukuk kurallarının yazılı hâle gelmesinde;
- stupa adı verilen tapınakların inşa edilmesi,
 - özel mülkiyete önem verilmemesi,
 - ticari ilişkilerin gelişmesi
- durumlarından hangileri etkili olmuştur?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III
3. Orhun Abideleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
- Türk dilinin ve tarihinin ilk yazılı kaynaklarıdır.
 - Siyasetname özelliğine sahiptir.
 - Soğd alfabesi ile yazılmıştır.
 - Kutluk Devleti'ne aittir.
 - Bilge Kağan, Kültigin ve Vezir Tonyukuk adına dikilmiştir.
4. Uygurların aşağıdaki özelliklerinden hangisi Çinlilerden etkilendiklerinin doğrudan bir kanıtıdır?
- Kut anlayışına sahip olmaları
 - Uygur alfabesini kullanmaları
 - Karabalgasun Kitabeleri*'ne sahip olmaları
 - Türeyiş Destanı*'na sahip olmaları
 - Manihaizm ve Budizm dinlerini benimsemeleri

5. Orta Asya Türk devletlerinde savaş zamanında; boy beyleri komutan, kadın-erkek tüm boy üyeleri ise asker sayılırdı.

Buna göre;

- sosyal devlet anlayışı bulunduğu,
 - ordu, millet anlayışının benimsendiğine,
 - askerliğin ayrıcalıklı bir meslek sayılmadığına
- durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

- 6.

- Tarihte ilk Türk şehirlerini kurmuşlardır.
- Orta oyunu ile Türk tiyatrosunun temellerini atmışlardır.
- Türk mimarisinin ilk örneklerini bırakmışlardır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asya Hun B) Göktürkler C) Uygurlar
D) Avarlar E) Hazarlar

7. Aşağıdakilerden hangisi Orta Asya Türklerinde görülen hükümdarlık alametlerinden biri değildir?

- A) Davul B) Örgin C) Otağ
D) Tuğ E) Hutbe

8. Uygurların yerleşik hayata geçmelerinde;

- Çin ile ticaret yapmaları,
- Manihaizm dinini benimsemeleri,
- mimaride ve sanatta ileri gitmeleri

nedenlerinden hangileri doğrudan etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

9. Orta Asya Türk devletlerinde devletin hükümdar ailesinin ortak malı sayılması **daha çok** aşağıdaki alanlardan hangisinde olumsuzluklar yaşanmasına neden olmuştur?

- A) Askerî B) Adli C) Sanat
D) İdari E) Ekonomi

10. İslamiyet'ten önce Türk devletlerinde "mezar"a verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şad B) Tigin C) Balbal
D) Kurgan E) Kamdu

11. İslamiyet öncesi Türk devletlerinin aşağıda verilen genel özelliklerinden hangisi demokratik yönetimin özellikleriyle bağdaşır?

- A) Kağanın her isteğinin kurultayda kabul edilmesi
B) Ülkenin hanedanın ortak malı sayılması
C) Bağımsızlığa büyük önem verilmesi
D) İkili teşkilat sisteminin görülmesi
E) Ahiret inancına sahip olunması

12. İslamiyet öncesi Türk tarihinde, savaştan dönen yiğitlerin ağırlandığı, yoksulların donatıldığı, dinî ve millî bakımdan önemli günlerin hep birlikte kutlandığı şölenler yapılırdı.

Buna göre eski Türklerle ilgili;

- I. toplumsal dayanışmaya önem verildiğine,
II. sosyal devlet anlayışının görüldüğüne,
III. eğlenceye önem verildiğine

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

13.

- I. Mimari eserler vermeleri
II. Duvar resimleri yapmaları
III. Şehir ve kasabalar kurmaları

Uygurlara ait yukarıdaki gelişmelerden hangileri yerleşik yaşamı benimsediklerinin kanıtı olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız III B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

14. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet öncesi Türk devletlerinde kullanılan hükümdar unvanlarından **değildir**?

- A) Han B) Kağan C) İlteber
D) Menşur E) Tanhu

15.

- I. Ahiret inancı vardır.
II. Tek tanrı anlayışı görülür.
III. Ordu millet anlayışının temel dayanağıdır.

Yukarıdakilerden hangileri Gök Tanrı inancının özellikleri arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

16. Eski Türk topluluklarına ait;

- I. Ergenekon,
II. Türeyiş,
III. Oğuz Kağan

destanlarının ait oldukları devletler aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak gruplanmıştır?

	I	II	III
A)	Göktürkler	Uygurlar	Asya Hunları
B)	Asya Hunları	Göktürkler	Kırgızlar
C)	Uygurlar	Kırgızlar	Asya Hunları
D)	Kırgızlar	Göktürkler	Uygurlar
E)	Göktürkler	Uygurlar	Kırgızlar

17.

- I. Veraset sisteminin uygulanması
- II. Bayındırlık faaliyetlerinin fazla gelişmemesi
- III. Ekonomilerinin daha çok hayvancılığa dayanması

Yukarıdakilerden hangileri Orta Asya Türk Tarihi'nde görülen göçebe yaşamın sonuçları arasında yer almaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

18. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde görülen görevliler ve görevleri ile ilgili aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Buyruk - Bakan
- B) Bitikçi - Katip
- C) Aygucu - Hazine görevlisi
- D) Tudun - Vergi memuru
- E) Yalvaç - Elçi

19.

- I. İmga
- II. Ağıcı
- III. Aygucu

Uygurlara ait yukarıdaki devlet memurlarından hangileri ekonomi ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

20.

- I. Göktürk alfabesini kullanmaları
- II. Türk boylarını ikinci kez bir bayrak altında toplamaları
- III. Türk adıyla kurulan ilk devlet olmaları

Yukarıdakilerden hangileri Göktürklerde ulusal devlet anlayışının benimsendiğine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

21. Orta Asya'da nehirlerin derin vadilerden akması Türk topluluklarının aşağıdakilerden hangisiyle geçinmesini zorunlu kılmıştır?

- A) Tarım
- B) Hayvancılık
- C) Deniz ticareti
- D) İpek ticareti
- E) Balıkçılık

22. Eski Türklerde ahiret inancının kanıtı olarak;

- I. yuğ,
- II. mumya,
- III. sagu

unsurlarından hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

23. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde hakanın eşi olan hatun kurultay toplantılarına katılır, elçileri kabul ederdi.

Buna göre İslamiyet öncesi Türk devlet yönetimiyle ilgili;

- I. Hükümdar eşleri yönetimde etkilidir.
- II. İkili teşkilat sistemi uygulanmıştır.
- III. Hatunlar, "veraset sistemi"nin belirlenmesinde etkilidir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

1. A	2.C	3.C	4. E	5. D	6. C	7. E	8. B	9. D	10. D	11.A	12.E	13.E	14.D	15.D
16. A	17.A	18.C	19.D	20. E	21. B	22. B	23.A							

ÇÖZÜMLÜ TEST - 2

1. **Büyük Selçuklu Devleti'nde mali işlere bakan divan aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Divan-ı Arz
B) Meşveret Meclisi
C) Divan-ı İstifa
D) Divan-ı Pervane
E) Divan-ı İşraf
2. **Aşağıdakilerden hangisi, Türk – İslam devletlerinde görülen bağımsızlık sembollerinden değildir?**
- A) Hutbe okutmak
B) Menşur almak
C) Nevbet çaldırmak
D) Para bastırmak
E) Fetva vermek
3. **Türk-İslam mimarisinin karakteristik özelliklerinden biri hâline gelen ve şeklini Türk çadırlarından alan mimari yapı aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Bimarhane
B) Kümbet
C) İmarethane
D) Külliye
E) Medrese
- 4.
- I. Göktürkler
II. Gazneliler
III. Selçuklular
- Yukarıdaki devletlerden hangilerinin hükümdarları sultan unvanını kullanmışlardır?**
- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

5. **Büyük Selçuklu Devleti'nde ağır siyasi suçların görüşülüp karara bağlandığı divan aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Divan-ı Tuğra
B) Divan-ı Arz
C) Divan-ı Mezalim
D) Divan-ı İstifa
E) Divan-ı İşraf
6. **"İhya'ül Ulumiddin" isimli eser aşağıdaki Türk-İslam düşünürlerinden hangisine aittir?**
- A) Ömer Hayyam
B) El-Biruni
C) Utbi
D) İmam-ı Gazali
E) İbn-i Türk
7. **Aşağıdakilerden hangisi ikta sisteminin faydaları arasında yer almaz?**
- A) Bütün devlet görevlilerinin maaşlarının karşılanması
B) Üretimde sürekliliğin sağlanması
C) Asker ihtiyacının karşılanması
D) Vergilerin düzenli olarak toplanması
E) Taşrada devlet otoritesinin sağlanması
- 8.
- I. Külliye
II. Türbe
III. Medrese
- Türk-İslam devletlerinde görülen yukarıdaki yapılardan hangileri yerleşik yaşama sahip olduklarının kanıtıdır?**
- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III
9. **Selçuklular Dönemi'nde hem hastaların tedavi edildiği hem de tıp doktoru yetiştirilen merkezlere verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Bimarhane
B) Ribat
C) Kümbet
D) Bedesten
E) Hendesehane

10. Aşağıdakilerden hangisi Türk-İslam devletlerinde kullanılan ordu ile ilgili kavramlardan biri değildir?

- A) Subaşı B) Akıncı C) Gılman
D) Amil E) Cebelü

11. İran - Fars edebiyatının ünlü ismi Firdevsî'nin Gazneli Sultan Mahmut'a sunduğu meşhur eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) *Şehname*
B) *Siyasetname*
C) *Tarih-i Yemini*
D) *Kutadgu Bilig*
E) *Divan-ı Hikmet*

12. Türk – İslam devletlerinde camilerin etrafında görülen dinî, sosyal ve kültürel yapı topluluğuna verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Külliye
B) Kümbet
C) İmarethane
D) Kervansaray
E) Darrüşşifa

13. Büyük Selçuklu Devleti'nde iç ve dış yazışmaları yürüten divan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Divan-ı Tuğra
B) Niyabet-i Saltanat
C) Divan-ı İşraf
D) Divan-ı İstifa
E) Divan-ı Arz

14. Türk-İslam devletlerinde ordunun ihtiyaçları için toplanan divan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Arz'ül Ceyş
B) Divan-ı Tuğra
C) Divan-ı İnşa
D) Divan-ı İstifa
E) Divan-ı Saltanat

15.

- I. Yuğruş
II. Ulak
III. Hacıp

Yukarıdakilerden hangileri Türk-İslam devletlerinde askerlik ve devlet işlerinden sorumlu vezire verilen unvanlar arasında yer alır?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

16.

- I. Muallim-i Sani – Farabi
II. Sultan unvanının ilk kez kullanılması – Gazneli Mahmut
III. Türk-İslam sentezinin ilk örneklerini ortaya koyan devlet – Karahanlılar

İlk Türk-İslam devletleriyle ilgili yukarıdaki eşleştirmelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

17. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk-İslam devletlerine ait eserler arasında yer almaz?

- A) *Şehname*
B) *Tarih-i Yemini*
C) *Siyasetname*
D) *Kutadgu Bilig*
E) *Koçi Bey Risalesi*

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI • 2024

EĞİTİM KURUMLARINA YÖNETİCİ SEÇME SINAVI (EKYS)

MÜDÜR VE MÜDÜR YARDIMCILIĞI

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ

5

DENEME

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

EĞİTİM KURUMLARINA YÖNETİCİ SEÇME SINAVI (EKYS) MÜDÜR VE MÜDÜR YARDIMCILIĞI TAMAMI ÇÖZÜMLÜ 5 DENEME

ISBN 978-625-6810-68-6

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayinevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

9. Baskı: 2023, Ankara

Yayın-Proje: Merve Toruk Birinci
Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız;

EKYS 5 Deneme yayılımız, en son yayımlanan sınav ilanı konuları kapsamında, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Yayınımızda yer alan sorular açıklanan kılavuz baz alınarak hazırlanmıştır. Kitaba ilişkin sorularınızı pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538-5949240 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024-ekys-5deneme-guncelleme.pdf>

PEGEM Akademi Yayıncılık

Karekod okutmak için tavsiye edilen
uygulamalar

QR Droid

Qrafter

1. İslamiyet öncesi Türk tarihinde;

- I. Hun,
II. Hazar,
III. Uygur

devletlerinden hangilerinde duvar sanatına örnek eserler bulunur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu'da kurulan I. Türk Beylikleri arasında gösterilemez?

- A) Danişmentoğulları
B) Mengücekler
C) Candaroğulları
D) Artuklular
E) Saltuklular

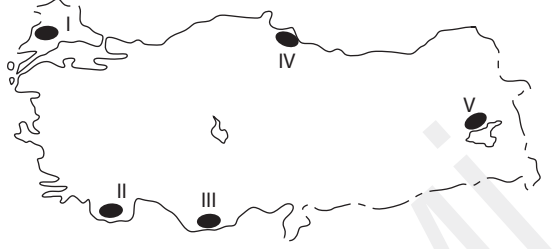
3. XVI. yy.da yaşamış, Leyla ve Mecnun isimli eseriyle meşhur Osmanlı Divan şairi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fuzuli B) Baki C) Nefi
D) Nedim E) Nabi

4. Aşağıda verilen ifadelerden hangisi İslamiyet öncesi Türklerin eğitim özelliklerinden birisi değildir?

- A) Yaşanılan coğrafi koşullar mesleki eğitimi önemli hâle getirmiştir.
B) Töreler, çocukların ve gençlerin toplumsallaşmasında önemli bir yer tutmaktadır.
C) İlk örgün eğitim kurumları Uygurlar tarafından kurulmuştur.
D) İlk alfabe Hunlar tarafından kullanılmıştır.
E) Yapararak ve yaşayarak öğrenme (tecrübe) önemlidir.

5.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde volkanik araziler yaygın olarak görülür?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Aşağıda verilen Mersin ile Sinop ili arasındaki farklılıklardan hangisi enlem ile açıklanamaz?

- A) Sıcaklık ortalamaları
B) Deniz suyu tuzluluk oranı
C) Yağışın en fazla düştüğü mevsim
D) Orman üst sınırı
E) Kalıcı kar başlangıç sınırı

7. Türkiye'nin nüfus özellikleri ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi doğrudur?

- A) Nüfus ülkenin iç kesimlerinde toplanmıştır.
B) Biga Yöresi kavşak noktasında yer aldığı için yoğun nüfusludur.
C) Nüfusun büyük bir kısmı kırsal alanlarda yaşar.
D) Taşeli Yöresi'nde yaz sıcaklıklarının yüksek olmasından dolayı nüfus tenhadır.
E) Doğu Karadeniz kıyı kuşağı yoğun nüfusludur.

8.

- Yağ ve iplik yapımında ham madde olarak kullanılır.
- Türkiye'nin dünyada ön sırada yer aldığı bir sanayi kolunda önemli oranda kullanılır.
- Üretiminde Şanlıurfa, Aydın, Hatay illeri önde gelir.

Yukarıda bazı özellikleri verilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Keten B) Ayçiçeği C) Mısır
D) Pamuk E) Antep fıstığı

1. İslam öncesi Türk devletlerine ait;

- I. kağanın ülkeyi "töre" denilen hukuk kurallarına göre idare etmesi,
 - II. ülke sorunlarının "kurultay" denilen mecliste görüşülmesi,
 - III. kadınların yönetimde etkin görevler alabilmesi
- özelliklerinden hangileri demokratik bir yönetim anlayışının bulunduğunu gösterir?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. Türkiye Selçukluların, Meliklere para bastırma, savaş açma ve siyasi görüşme yapma yetkileri vermemiştir.

Bu uygulama ile;

- I. Merkezi otoriteyi güçlü tutma
- II. Yönetim biçimini değiştirme
- III. Veraset sistemini düzenleme

amaçlarından hangilerine ulaşılmak istendiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

3. Divan-ı Hümayun üyeleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Nişancı B) Defterdar C) Kazasker
D) Beylerbeyi E) Veziriazam

4. Aşağıdaki ifadelerden hangisi Uygur Türklerinin eğitim özellikleri arasında gösterilmez?

- A) Yerleşik hayata geçmeleriyle birlikte maniheizm inancına uygun olarak mabetler inşa etmişler ve İslamiyet'le birlikte bu mabetler şekil bakımından medreselere örnek olmuştur.
- B) Uygurların 14 harften oluşan Soğd alfabesi kullanarak ilk ilkel matbaayı kullanmışlardır.
- C) Uygurlar kendi ülkelerine beyin göçü yoluyla diğer devletlerden kâtip, bürokrat ve danışmanlar getirmişlerdir.
- D) Uygurların yerleşik hayata geçmelerinin sonucu olarak savaşçı özellikler, yerini bilge kişiliğe bırakmıştır.
- E) Uygurlarda diğer Türk devletlerinde olduğu gibi çocuk eğitiminde anne ve babaya büyük görevler verildiği görülmektedir.

5.

- I. Ladin - Doğu Karadeniz İklimi
- II. Kızılcım - Akdeniz İklimi
- III. Kayın - Karasal İklim

Türkiye'nin coğrafi özellikleri dikkate alındığında, yukarıdaki ağaç türleri ile yaygın olarak görüldüğü iklim tipi eşleştirmelerinden hangileri yanlıştır?

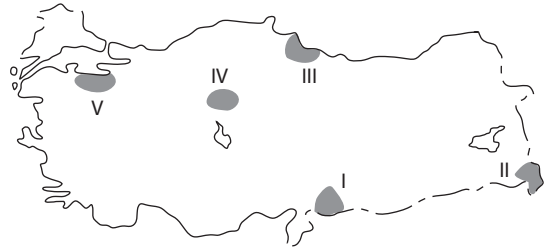
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

6. Sanayi faaliyetlerinin gelişmişliği nüfus yoğunluğunu da beraberinde getirmektedir.

Buna göre aşağıdaki alanlardan hangisindeki nüfus artışı, demir-çelik işletmelerinin varlığına bağlı olarak gerçekleşmiştir?

- A) Artvin - Murgul
B) Karadeniz Ereğlisi
C) Balıkesir - Bandırma
D) Marmara Ereğlisi
E) Konya - Seydişehir

7. Bir bölgede yaşayan toplam kişi sayısının bölge yüz ölçümüne bölünmesiyle aritmetik nüfus yoğunluğu elde edilir. Ülke ortalamasına göre bu alanlar yoğun ve tenha nüfuslu bölgeler olarak gruplandırılır.

Yukarıdaki haritada işaretlenmiş alanların hangisi ülkemizdeki tenha nüfuslu bölgelere örnektir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V